

Maahanmuuttoviraston lausunto asiassa hallituksen esitys laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa.

Maahanmuuttovirasto pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista pyritään sääntelemään selkeästi. Palveluvalikoiman periaatteet ovat ymmärrettävät ja antavat pohjaa tehdä perusteluja päätöksiä. Maahanmuuttovirasto toteaa, että esityksessä ei selkeästi ilmene käytännön tasolla palveluvalikoiman periaatteiden velvoittavuus. Arvioitaessa vaikutuksia viranomaisen toimintaan (s. 26) sanoitetaan, että periaatteet tulisi ottaa huomioon vastaanottolain 26 §:n 2 momentissa tarkoittamassa terveydenhuollossa ja 25 §:n 1 momentissa tarkoitetussa sosiaalipalveluissa. Tämä eroaa samassa kohtaa esityksessä mainitusta vankien terveydenhuollosta, jonka osalta käytetään painokkaampaa ilmaisua "noudatetaan". Maahanmuuttovirasto katsoo, että jää epäselväksi, miten palveluvalikoiman periaatteet tulisi huomioida käytännön toiminnassa vastaanottolain tarkoittamassa terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Esityksessäkin nostetaan esille arvioitaessa vaikutuksia valtion talouteen ja julkiseen talouteen (s. 15), että vaikutusten suuruus riippuu keskeisesti siitä, millä tavoin periaatteita käytännössä sovelletaan. Maahanmuuttovirasto katsoo, että esityksessä tulisi ottaa selkeämmin kantaa palveluvalikoiman periaatteiden vaikutuksiin käytännön toimintaan. Maahanmuuttovirasto huomauttaa, että vastaanottolakiin ei erikseen esitetä viittausta palveluvalikoiman periaatteiden soveltumiseen. Maahanmuuttovirasto katsoo, että tämä tulisi arvioida esityksellä.

Maahanmuuttovirasto katsoo palveluvalikoiman periaatteiden olevan ymmärrettäviä ja perusteltuja, mutta periaatteiden käytännön vaikutusten jäädessä monitulkintaiseksi on haastavaa arvioida vaikutuksia Maahanmuuttoviraston asiakkaisiin ja mahdollisiin kustannuksiin. Maahanmuuttovirasto toteaa, että esityksestä ilmenevä tarkoitus molempien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden toisiaan vastaavuudesta on selkeä. Kuitenkin rakenteet ja tietopohja periaatteiden taustalla ovat kehittyneempiä terveydenhuollon osalta, kun taas sosiaalihuollossa vaikuttavuustieto on vasta kehittymässä. Maahanmuuttovirasto katsoo, että periaatteiden vaikuttavuuden ja tarpeen arviointiin tarvittaisiin selkeitä mittareita. Lisäksi Maahanmuuttovirasto nostaa esille sosiaalipalveluiden osalta, että vastaanottolain 25 §:n 1 momentin tarkoittamat sosiaalipalvelut rajautuvat vain sosiaalihuoltolain 14 §:ään. Maahanmuuttovirasto katsoo, että esityksellä tulisi selkeämmin määritellä palveluvalikoiman periaatteiden soveltumisesta vastaanottolain 25 §:n 1

momentin mukaisiin sosiaalipalveluihin. Maahanmuuttovirasto toteaa myös, että esityksellä ei huomioida Maahanmuuttoviraston säilöönottoyksiköitä. Maahanmuuttovirasto katsoo, että esityksellä tulisi huomioida myös säilöönottoyksiköt ja niiden osalta palveluvalikoiman periaatteiden vaikutus.

Palveluvalikoiman periaatteet tulisi ottaa huomioon myös ihmiskaupan uhrien sosiaali- ja terveydenhuollossa, kuten esityksessäkin nostetaan esille. Maahanmuuttovirasto toteaa, että ihmiskaupan uhrit ovat heterogeeninen asiakasryhmä, joilla on erilaisia erityistarpeita. Esityksessä tuodaan esille, että tarveperiaatteen soveltamisessa huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien erityistarpeet, millä on kiinteä yhteys yhdenvertaisuuden ja ihmisarvon loukkaamattomuuden periaatteisiin. Mikäli kuitenkin esityksessä nostettu kustannusvaikuttavuus korostuisi, voisi yksittäisen erityistarpeita omaavan, kuten ihmiskaupan uhrin tarpeisiin vastaaminen nykyisestä hankaloitua. Maahanmuuttovirasto toteaa, että kotikunnan omaavat ihmiskaupan uhrit saavat palvelunsa ja auttamistoimensa vastaanottolain 38 b §:n mukaisesti hyvinvointialueelta, jonka alueella hänen kotikuntansa sijaitsee ja ihmiskaupan uhrien avun ja palveluiden saatavuudessa on todettu Suomessa olevan alueellisia eroja. Mikäli palveluperiaatteiden käytännön soveltaminen johtaisi tilanteeseen, jossa hyvinvointialueiden välille syntyy eroja, ihmiskaupan uhrien palvelujen saatavuutta koskevat erot voisivat nykyisestääänkin kasvaa.

Maahanmuuttovirasto katsoo, että esityksellä voitaisiin paremmin perustella palveluvalikoiman periaatteiden velvoittavuus ja vaikutus käytännön tasolla vastaanottolain tarkoittamassa terveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa.

Johtaja

Johanna Waal

Erityisasiantuntija

Julianne Koskelainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 03.12.2025 klo 13:40. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

sosiaali- ja terveysministeriö